

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาพุทธมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชนชาติไทยมาเป็นเวลาช้านานกล่าวคือ 'พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นแกนนำและรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย วิถีชีวิตของคนไทยผูกพันอยู่อย่างแน่นแฟ้นกับพุทธศาสนา ความเชื่อและหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนา ซึมแทรกผสมผสานอยู่ในแนวความคิด จิตใจ และกิจกรรมทุกด้านของวิถีชีวิตไทยตลอดเวลา ยาวนาน และหล่อหลอมชีวิตจิตใจลักษณะนิสัยของคนไทยให้มีจิตใจกว้างขวางและร่าเริงแจ่มใส เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แสดงความเป็นมิตร เข้ากับใครๆ ได้ง่าย ยินดีในการให้และแบ่งปัน พร้อมทั้งจะบริจาคและให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่เรียกว่า คนมีน้ำใจ อันเป็นลักษณะเด่นชัดที่ชนต่างชาติ มักสังเกตเห็นและประทับใจ จนตั้งสมญาเมืองไทยว่าเป็นดินแดนแห่งความยิ้มแย้ม หรือสยามเมืองยิ้ม ประเพณี และพิธีการต่างๆ เช่น โกนผมไฟ บวช แต่งงาน ทำบุญต่ออายุ พิธีกรรม ล้วนแต่มีกิจกรรมตามคติความเชื่อหรือแนวปฏิบัติในพระพุทธศาสนา ในด้านสังคมและชุมชน มีประเพณี และเทศกาลประจำปี เช่น มาฆบูชา วิสาขบูชา เข้าพรรษา ออกพรรษา กฐิน ตรุษสงกรานต์ สารท ลอยกระทง ตลอดจนนมัสการปูชนียสถานวัตถุต่างๆ ด้านภาษา คำบาลีและสันสกฤตก็เป็นส่วนประกอบสำคัญของภาษาโดยที่มาจากพุทธศาสนาโดยตรงตลอดจนวรรณกรรมต่างๆ พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่ชนชาวไทย ประโยชน์สำคัญอย่างหนึ่งที่รัฐทั้งหลายคาดหวังจากศาสนา คือ การทำให้เกิดความสามัคคีของคนในชาติ บางประเทศบางรัฐยกศาสนาหนึ่งขึ้นเป็นศาสนาประจำชาติแล้วก็สร้างความสามัคคีได้สำเร็จ บางรัฐทำเช่นนั้นก็ทำให้เกิดปัญหาคนส่วนใหญ่นับถือศาสนาส่วนน้อยเบียดเบียนบีบบังคับ

---

¹พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), ความสำคัญของพระพุทธศาสนา. (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, โรงพิมพ์สหธรรมิก, 2540), หน้า 7-79

ข้ามห้วงกัน บางรัฐก็ยกศาสนาในรูปสถาบันที่เป็นรูปธรรมขึ้นเป็นศาสนาประจำชาติ บางรัฐจำเป็นต้องรักษาความสามัคคีโดยการไม่ให้มีศาสนาประจำชาติเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

พุทธศาสนาเป็นหลักในการที่ช่วยดำรงรักษาเสรีภาพในการนับถือศาสนา สังคมชาวพุทธไทยมีใจกว้าง ให้โอกาสแก่ลัทธิศาสนาทั้งหลายทั้งที่มีอยู่แล้วภายใน และที่เข้ามาใหม่จากภายนอกนี้ เป็นที่ทราบกันเป็นอย่างดีแก่คนต่างชาติโดยเฉพาะนักเผยแพร่ศาสนาจากตะวันตก ตั้งแต่ก่อนประเทศเหล่านั้นจะได้รู้จักเสรีภาพในทางศาสนา เช่น ราชทูต บาทหลวง พ่อค้า หรือ ทหาร ไม่ว่าจะสมัยอยุธยาหรือ ในสมัยรัตนโกสินทร์ก็ตาม ต่างก็ออกปากแสดงความชื่นชมหรือประทับใจในเรื่องนี้และคนชาติตะวันตกได้พูดเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ตามที่ปรากฏในจดหมายเหตุต่างๆ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันคู่ชาติไทย ชนชาติไทยนับถือพระพุทธศาสนาสืบต่อกันมาโดยตลอด ประวัติศาสตร์ของประเทศไทยเป็นประวัติศาสตร์ของชนชาติที่นับถือพระพุทธศาสนาโดยตลอด ซึ่งปรากฏในหลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงว่า พระมหากษัตริย์และประชาชนในสมัยนั้นมีความศรัทธาพุทธศาสนามาก จนกระทั่งสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงประกาศพระราชปณิธานในการเสด็จขึ้นครองราชย์ว่า “ตั้งใจจะอุปถัมภ์ภักยอมยกพระพุทธศาสนา ป้องกันขอบขันธสีมา รักษาประชาชนและมนตรี” อาจกล่าวได้ว่าสถาบันพระมหากษัตริย์กับสถาบันศาสนานั้นมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์คู่กันมาโดยตลอด นอกจากนี้พุทธศาสนายังเป็นแหล่งสำคัญในการหล่อหลอมเอกลักษณ์ของชาติไทยให้มีลักษณะและความเป็นอิสระเสรี เป็นคนมีน้ำใจ ไม่ชอบความรุนแรง ไม่พยายาทจองเวร ปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ได้ง่าย

พุทธศาสนามีองค์ประกอบสำคัญกล่าวคือ มีศาสดาคือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์ศาสดา มีศาสนสถานไว้สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และมีศาสนบุคคลคือพระสงฆ์ไว้สำหรับเผยแพร่คำสอนของพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป ในส่วนศาสนสถานนั้น มีการสร้างวัดวาอาราม โบสถ์ วิหาร โบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่เห็นปรากฏจนกระทั่งปัจจุบันนี้นั้นสืบเนื่องมาจากการนับถือศรัทธาในพุทธศาสนา ศาสนต่างๆ นั้นยังเป็นแหล่งความรู้ ความสามัคคีของคนในชาติ วัดในสมัยอดีตหรือแม้กระทั่งในชนบทยังคงมีความสำคัญสำหรับคนในท้องถิ่น เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในท้องถิ่นมาโดยตลอด ในส่วนด้านศาสนบุคคลพระภิกษุสงฆ์มีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทย นอกจากเป็นผู้เผยแพร่สืบทอดศาสนาแล้วยังมีความผูกพันอยู่กับสังคมไทย สังคมไทยให้ความสำคัญกับพระภิกษุสงฆ์ เนื่องจากเห็นว่าเป็นบุคคลที่มีฐานะพิเศษทางสังคมได้รับการยอมรับนับถือ สังคมไทยให้ความเอื้อเฟื้อและแสดงความเคารพอ่อนน้อมต่อได้เมื่อพบเห็น พระสงฆ์ที่มีวัตรปฏิบัติที่เคร่งครัดต่อพระธรรมวินัยมักจะได้

รับการยอมรับนับถือจากพุทธศาสนิกชน เป็นแบบอย่างที่ดีของพุทธศาสนิกชนยอมทำให้ศาสนาเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไป หากพระสงฆ์ประพฤติในทางเสื่อมก็จะทำให้ศาสนามีความเศร้าหมองเสื่อมความศรัทธาตั้งสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงอธิบายไว้ในเรื่องอนุวาทาธิกรณ์และอปัตตาทิกรณ์ตอนหนึ่งว่า “อนึ่งพระธรรมวินัยจะรุ่งเรืองอยู่ได้นานก็เพราะพวกภิกษุประพฤติตามโดยเอื้อเฟื้อ ถ้ามีพวกอลัชชีไม่มีอายใจบาป ลามก เข้ามาปนอยู่พวกนั้นยอมทำให้เศร้าหมอง จึงเป็นหน้าที่ของภิกษุผู้ประพฤติดี เมื่อรู้แล้ว จะพึงว่ากล่าวตักเตือนส่วนตน หรือแม้ขึ้นทักท้วงกลางสงฆ์ เพื่อแก้ความประพฤตินั้นเสีย หรือกำจัดคนอลัชชีเสียจากสงฆ์”²

ปัจจุบันพระภิกษุสงฆ์มีบทบาทต่อสังคมไทยแตกต่างไปจากอดีตเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจสังคมเปลี่ยนแปลงไป บทบาทหน้าที่ของพระภิกษุสงฆ์ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำของชุมชนเมืองก็จะลดบทบาทลง แต่วิถีการดำรงตนในสมณเพศก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งแวดล้อม การบวชเข้าเป็นพระภิกษุสงฆ์มีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน วิถีการดำเนินชีวิตของพระภิกษุสงฆ์จึงเป็นไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีโอกาสที่จะสัมผัสกับสิ่งที่ทำให้หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดพระธรรมวินัยได้ง่ายกว่าในอดีต ดังจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันพระภิกษุสงฆ์ กระทำความผิดทางอาญาแตกต่างไปจากอดีต เช่น ความผิดเกี่ยวกับทางเพศ ชีวิตร่างกาย ยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยักยอก ฉ้อโกง และมีความผิดตามพระราชบัญญัติอื่นๆ เช่น ความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ความผิดตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ความผิดเหล่านี้มิได้เกิดขึ้นเฉพาะกับบุคคลทั่วไปเท่านั้น หากแต่ได้เข้ามาสู่บุคคลในฐานะสงฆ์อีกด้วย อาจจะเป็นเนื่องจากสาเหตุสภาพสังคมสิ่งแวดล้อม ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง จึงทำให้พระภิกษุสงฆ์เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับประชาชน ไม่ว่าจะผ่านทางนิติสัมพันธ์ด้านกฎหมาย หรือนิติสัมพันธ์อย่างอื่น เมื่อพระสงฆ์มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันข้างต้นเมื่อเกิดปัญหาข้อขัดแย้งหรือกระทำความผิดทางอาญา หรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาแล้ว รัฐก็จำเป็นต้องดำเนินการกับพระภิกษุสงฆ์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางกฎหมาย แต่สถานะของพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งถูกปลุกฝังในความรู้สึกของพุทธศาสนิกชนว่าเป็นผู้ทรงศีล ผู้ละกิเลส ผู้แสวงหาความสงบ เมื่อเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมในฐานะผู้ต้องหาหรือจำเลยก็ตี ย่อมจะทำให้เกิดความรู้สึกในทางที่ไม่เหมาะสมกับผู้พบเห็นได้ ความผิดอาญาบางประเภทก็เป็นความผิดตาม

²โชติ ทองประยูร, คำบรรยายพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา, 2506), หน้า 154

พระธรรมวินัยของพระสงฆ์อีกทางหนึ่งด้วย การนำตัวพระภิกษุสงฆ์มาดำเนินคดีในทางอาญามักมีปัญหาอยู่เสมอ บางครั้งพระภิกษุสงฆ์ถูกจับสึกหรือให้สละสมณเพศในระหว่างการดำเนินคดี บางครั้งได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวต่อสู้อคดีต่างๆ ที่อยู่ในสถานะพระภิกษุสงฆ์ บางครั้งผลแห่งคดีปรากฏว่าศาลพิพากษาถึงที่สุดยกฟ้องไม่มีความผิด ซึ่งได้ถูกจับสึกหรือให้สละสมณเพศมาก่อนแล้วจะถือว่าเป็นการขัดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540³ หรือไม่ การดำเนินการของเจ้าพนักงานของรัฐที่มีผลทำให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องหาคดีอาญาพ้นจากความเป็นพระภิกษุสงฆ์มีปัญหา นับแต่การจับกุม การสอบสวน การฟ้องร้อง การพิจารณาคดี และการบังคับโทษตามคำพิพากษาอันเป็นปัญหาต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

สำหรับการปกครองคณะสงฆ์มืองค์กรหนึ่งเรียกว่า มหาเถรสมาคม ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 20⁴ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2535 และมีอำนาจหน้าที่ในการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย กำหนดการบรรพชาสามเณร การศาสนศึกษา การสงเคราะห์การศึกษา การรักษา

---

³มาตรา 38 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพการปฏิบัติตามศาสนบัญญัติหรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิบัติที่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้ความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใดๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมีควรได้เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิกายของศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือแตกต่างจากบุคคลอื่น

⁴มาตรา 20 คณะสงฆ์ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของมหาเถรสมาคม การจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายมหาเถรสมาคม

พระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 15 ตี⁵ และมาตรา 15 จัตวา⁶ มีอำนาจในการออกกฎหมายมหาเถรสมาคม ระเบียบมหาเถรสมาคม สังคายนีติ ตลอดจนคำสั่งต่าง ๆ เพื่อใช้ในการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยที่มีให้สงฆ์ประพฤติปฏิบัติตน เสื่อมเสียต่อพุทธศาสนา ในส่วนการดำเนินการทางด้านวินัย ได้ออกกฎหมายมหาเถรสมาคมว่า ด้วยเรื่องการลงนิคหกรรมพระภิกษุที่กระทำผิดทางด้านพระวินัยมีกระบวนการพิจารณาคล้าย กับวิธีการพิจารณาคดีของศาลในระบบการพิจารณาชั้นต้น ชั้นอุทธรณ์ ชั้นฎีกา กระบวนการ พิจารณาทางด้านวินัยบางครั้งมีปัญหาไม่สอดคล้องกับการดำเนินคดีอาญา คณะผู้พิจารณา ดำเนินการทางด้านพระธรรมวินัยกับองค์กรในกระบวนการยุติธรรมยังไม่มี การประสานการ ปฏิบัติเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติต่อพระภิกษุสงฆ์ให้เหมาะสมแต่อย่างใด เป็นการปฏิบัติที่ต่างฝ่ายต่างกระทำตามอำนาจหน้าที่ของตนอันจะไม่เกิดผลดีต่อพระพุทธศาสนา

⁵มาตรา 15 ตี มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยดีงาม
- (2) ปกครองและกำหนดการบรรพชาสามเณร
- (3) ควบคุมและส่งเสริมการศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ สาธารณูปการและการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์
- (4) รักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา
- (5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

เพื่อการนี้ให้มหาเถรสมาคมมีอำนาจตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออก คำสั่ง มีมติหรือออกประกาศ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัย ใช้บังคับได้ และจะมอบให้พระภิกษุรูปใดหรือคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามมาตรา 19 เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่งก็ได้

⁶มาตรา 15 จัตวา เพื่อรักษาหลักพระธรรมวินัยและเพื่อความเรียบร้อยดีงามของคณะ สงฆ์มหาเถรสมาคมจะตรากฎหมายมหาเถรสมาคม เพื่อกำหนดโทษหรือวิธีลงโทษทางการปกครอง สำหรับพระภิกษุสามเณรที่ประพฤติให้เกิดความเสียหายแก่พระศาสนาและการปกครองของ คณะสงฆ์ก็ได้

พระภิกษุและสามเณรที่ได้รับโทษตามวรรคหนึ่ง ถึงขั้นให้สละสมณเพศต้องสึก ภายในสามวัน นับแต่วันทราบคำสั่งลงโทษ

อย่างไรก็ดีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 73⁷ บัญญัติให้รัฐต้องให้ความสำคัญอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นด้วย การที่พระสงฆ์ต้องหาคดีอาญา⁸ จึงจำเป็นต้องใช้กฎหมายตามสมควรเพื่อการอุปถัมภ์และคุ้มครองศาสนา การใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการตามมาตรา 29⁹ แห่งพระราชบัญญัติพระสงฆ์ พ.ศ. 2505 ที่ไม่เห็นสมควรให้ปล่อยตัวชั่วคราวนั้น ก็อาจส่งผลทำให้พระภิกษุสงฆ์ต้องสละสมณเพศ ในระหว่างการดำเนินคดีอาญาได้ ในกรณีที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว สถานะพระภิกษุสงฆ์ที่ถูกนำตัวไปดำเนินคดีในศาลย่อมจะดูไม่เหมาะสมกับสมณเพศ ทำให้การปฏิบัติต่อพระภิกษุสงฆ์ในฐานะผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นไปได้โดยขาดความเหมาะสม อาจทำให้บุคคลผู้พบเห็นเสื่อมความศรัทธาได้ ถึงเวลาที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันในการแสวงหาแนวทางเพื่อหาหลักเกณฑ์ความเหมาะสมกับการปฏิบัติต่อพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งเป็นบุคคลในฐานะพิเศษที่ต้องหาคดีอาญา โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา คำนึงถึงหน้าที่ของรัฐในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา และคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการดำเนินคดีอาญาเป็นสำคัญ จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา หลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการดำเนินการ กับพระภิกษุสงฆ์ที่กระทำผิดในทางอาญาตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2505, แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชคณะสงฆ์ พ.ศ. 2535
2. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ การใช้อำนาจรัฐของเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ศาล และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ที่มีผลต่อการสละสมณเพศพระภิกษุสงฆ์

⁷มาตรา 73 รัฐต้องให้ความสำคัญอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

⁹มาตรา 29 พระภิกษุรูปใดถูกจับโดยต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราว และเจ้าอาวาสแห่งวัดที่พระภิกษุรูปนั้นสังกัดไม่รับมอบตัวไว้ควบคุม หรือพนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุม หรือพระภิกษุรูปนั้นมิได้สังกัดในวัดใดวัดหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจจัดดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้

ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505, แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2535

3. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ความเหมาะสมสภาพพระภิกษุสงฆ์ที่ตกเป็นผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญาในกระบวนการยุติธรรม

4. เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 ประมวลกฎหมายอาญา ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายอาญาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการละสมณเพศพระภิกษุสงฆ์

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาความหมาย หลักเกณฑ์ของการละสมณเพศพระภิกษุสงฆ์ในอำนาจหน้าที่ของ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ศาล และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505, แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2535 และกฎหมายอาญาอื่นฉบับที่ 11 ว่าด้วยการลงนิคหกรรม และฉบับที่ 21 ว่าด้วยให้พระภิกษุละสมณเพศ

1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย

1. เป็นการวิจัยเอกสาร (Document Research) โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร อันประกอบไปด้วยบทบัญญัติของกฎหมายรัฐธรรมนูญ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2505, แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2535 ระเบียบข้อบังคับ บทความทางวิชาการในวารสารต่างๆ ตลอดจน คำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกับกรณีพระภิกษุสงฆ์ต้องหาคดีอาญา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

2. เป็นการวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการสัมภาษณ์ติดต่อสนทนากับนักนิติศาสตร์ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน พระภิกษุสงฆ์ ตลอดจน นักวิชาการด้านศาสนา โดยอาศัยแนวคิดของบุคคลเหล่านั้นสนับสนุนหลักกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่ยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนเพียงพอ

1.5 สมมติฐานของการวิจัย

บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการนับถือศาสนา นิกายศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนบัญญัติหรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อของตน การใช้เสรีภาพดังกล่าวย่อมได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ซึ่งเป็นเสรีภาพของประชาชนทั่วไป แต่สำหรับการบวชเป็นพระภิกษุสงฆ์ ผู้จะบวชต้องมีคุณสมบัติตามพระธรรมวินัย และการบวชจะต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505, แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2535 และตามกฎหมายระเบียบของคณะสงฆ์จึงจะถือว่าเป็นการบวชโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อบวชเป็นพระภิกษุสงฆ์แล้ว จะต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและกฎหมายของบ้านเมืองโดยเคร่งครัด เมื่อเกิดความจำเป็นในการดำเนินคดีทางอาญา และเพื่อเป็นการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา รัฐจึงสมควรใช้กฎหมายเพื่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนและสังคมส่วนรวม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ศาล และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการสละสมณเพศพระภิกษุสงฆ์ที่ต้องหาคดีอาญา
2. ทำให้องค์กรฝ่ายสงฆ์ทราบแนวทาง เหตุผล ความจำเป็นทางกฎหมาย ในองค์กรกระบวนการยุติธรรม เพื่อจะได้หาแนวทางในการสร้างหลักเกณฑ์ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน
3. เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบังคับใช้กฎหมายต่อเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม
4. เพื่อประโยชน์ในทางวิชาการต่อการศึกษาทางด้านนิติศาสตร์